

Sekretaryası Maden Mühendisleri Odası tarafından yürütülen; Elektrik, Kimya ve Makina Mühendisleri Odalarının düzenleyici olduğu “Temiz Kömür Teknolojileri ve Yakma Teknikleri Semineri” Elbistan’da düzenlendi...

ÜLKEMİZDEKİ KÖMÜR KAYNAKLARINDAN YETERİNCE YARARLANILMIYOR

Sekretaryası Maden Mühendisleri Odası tarafından yürütülen; Elektrik, Kimya ve Makina Mühendisleri Odalarının da düzenleyici olduğu “Temiz Kömür Teknolojileri ve Yakma Teknikleri Semineri”, 31 Ekim- 2 Kasım 2007 tarihleri arasında EÜAŞ Afşin-Elbistan Linyit İşletmeleri Toplantı Salonu’nda gerçekleştirildi.

Seminerde; “Kömürün Enerji Politikalarındaki Önemi”, “Türkiye’nin Enerji Kaynakları ve Yerli ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları”, “Havza Planlamasının Gerekliliği”, “Elbistan Havzasının Ekonomik Analizi”, “Kömür Hazırlama, Geri Kazanım-Rekültivasyon”, “Kömürün Yerinde Gazlaştırılması”, “Yerüstünde Gazlaştırma ve Sıvılaştırma”, “Kömür Yakma Teknikleri”, “Baca Gazı Arıtma”, “Kömürün Gübre Olarak Kullanımı” konuları dört oturumda ele alındı. Ayrıca; Seminerin son günü “Afşin-Elbistan Linyitleri ve Termik Santralleri: Dünü, Bugünü, Geleceği” konu başlığı altında bir de panel düzenlendi. Yapılan oturumlar ve panelin ardından kömür sahası ile santrallere teknik bir gezi düzenlendi.

Yaklaşık 150 kişinin katıldığı Seminerin açılış konuşmaları; Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torun, Afşin-Elbistan Linyit İşletmesi Müdürü Süha Dinç, TMMOB Enerji Çalışma Grubu Üyesi ve Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz, Afşin Kaymakamı Yusuf Gökhan Yolcu ve Elbistan Kaymakamı Ahmet Altıntaş, Türkiye Maden İş adına İsmail Aslan tarafından yapıldı. Konuşmaların ardından Afşin- Elbistan Linyit İşletmesi Müdürü Süha Dinç tarafından işletmeyi tanıtan bir sunum ve film gösterimi yapıldı.

Seminerin açılışında konuşan Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Torun, enerjinin ülkelerin kalkınmasında öncelikli bir yere sahip olduğunu belirterek, bugüne kadar çıkan savaşların temel nedenleri arasında dünyadaki enerji kaynaklarına sahip olma

hedefinin yattığına dikkat çekti. Torun, önemli bir enerji koridorunda yer alan Türkiye, İran ve Suriye gibi ülkelerin kendilerine karşı oynanacak oyunlara karşı dikkatli olmaları gereğine de vurgu yaptı.

Konuşmasında enerji planlamalarının uzun vadeli yapılması gerektiğini ifade eden Torun, “IMF ve Dünya Bankası reçeteleri” ile ayakta kalmaya çalışan bir ülkenin yöneticileri nedeniyle enerji alanında bu planlamaların bir türlü yapılamadığını kaydederek, Türkiye’nin sahip olduğu öz kaynaklarından yeterince yararlanmamasını eleştirdi. Türkiye’nin bu kaynaklarından yeterince yararlanamamasının sonucu olarak elektrik enerjisi elde edilmesinde doğal gazla bağımlı kılındığını dile getiren Torun; “Özellikle kömür başta olmak üzere; jeotermal, rüzgâr ve su kaynaklarımız olmak üzere çok büyük yenilenebilir kaynaklarımızın olduğunu biliyoruz ve bunların çoğu da aranmamış bulunmamış kaynaklardır. 1980’li yıllardan itibaren MTA gibi güzide kuruluşumuz maalesef aramadan el çektirilmiş ve ülkenin kömür olabilecek sahalarının yüzde 40’ı aranabilmiştir. Ülkemizdeki yanlış planlamalarla son yıllarda elektrik enerjisinde doğal gazla çok ciddi anlamda bir bağımlılık oluşmuştur” diye konuştu.

Seminer açılışında TMMOB adına konuşan Makina Mühendisleri Odası Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz, TMMOB'nin enerji alanında yürüttüğü çalışmalar hakkında bilgi vererek, enerji alanında düzenlenen altı sempozyumdan bahsetti. TMMOB'ye bağlı Elektrik, Kimya, Maden ve Makina Mühendisleri Odalarının yürüttüğü çalışmalara da değinen Türkyılmaz, Türkiye'nin enerji alanında yaşadığı sıkıntıların temelinde yüzde 72 oranında dışa bağımlı olmasının yattığına işaret etti. 2006 yılında elektrik üretiminde doğal gazın payının yüzde 45 olduğunu kaydeden Türkyılmaz, 2007 yılında bu oranın yüzde 50,7'ye çıkmasının beklendiğine dikkat çekti. Tür-

kiye'nin enerjide dışa bağımlılığı azaltacak yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımına gereken önemin verilmemesini de eleştiren Türkyılmaz, TMMOB'nin ithal kömür santrallerinin teşvik edilmesine de karşı olduğunu belirterek, şöyle konuştu: "Elektrik üretiminde doğal gazla olan bağılılığımız ortadayken, ülkemizdeki mevcut kömür kaynaklarımızdan yeterince yararlanılmıyor; aksine ithal kömüre dayalı elektrik üretim santralleri teşvik ediliyor. Biz TMMOB ve bağlı Odaları olarak ithal kömür santrallerine karşıyız ve bu konuda hukuki düzeydeki girişimlerimizi sürdüreceğiz."

TEMİZ KÖMÜR TEKNOLOJİLERİ VE YAKMA TEKNİKLERİ SEMİNERİ SONUÇ BİLDİRGESİ AÇIKLANDI

TMMOB Maden Mühendisleri Odasının sekreteryalığında, Elektrik Mühendisleri Odası, Kimya Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası birlikteliğinde "Temiz Kömür Teknolojileri ve Yakma Teknikleri Semineri" 31 Ekim-2 Kasım 2007 tarihlerinde Afşin Elbistan Linyitleri İşletmesi'nde gerçekleştirilmiştir. Etkinliğe; mühendis odalarından, üniversitelerden, bilimsel araştırma kuruluşlarından, kamu ve özel sektörden 150'ye yakın kişi katılmıştır.

Seminerde; "Kömürün Enerji Politikalarındaki Önemi", "Türkiye'nin Enerji Kaynakları ve Yerli ve Yenilenebilir Enerji Kaynakları", "Havza Planlamasının Gerekliği", "Elbistan Havzasının Ekonomik Analizi", "Kömür Hazırlama", "Geri Kazanım-Rekültivasyon", "Kömürün Yerinde Gazlaştırılması", "Yerüstünde Gazlaştırma ve Sıvılaştırma", "Kömür Yakma Teknikleri", "Baca Gazı Arıtma", "Kömürün Gübre Olarak Kullanımı" konuları işlenmiştir.

Ayrıca, "Afşin Elbistan Linyitleri ve Termik Santralleri'nin Dünü, Bugünü, Geleceği" konulu bir panel düzenlenmiş, seminerin son gününde kömür sahası ve santrallere teknik gezi yapılmıştır. Üç gün süren seminerde dile getirilen görüş ve öneriler ana başlıklarıyla aşağıda özetlenmiştir.

Günümüzde, elektrik enerjisinin ucuz, kaliteli, zamanında ve güvenilir şekilde temini ülke yönetimlerinin öncelikli konuları arasındadır. Bu anlamda enerjinin ulusal ve kamusal çıkarları gözetilen bir anlayışla planlama ve yönetimi boyutları önem kazanmaktadır. Bu çerçevede ulusal

kaynakların etkin ve rasyonel kullanımları ülkelerin enerji yönetimleri için hayati önem taşımaktadır.

Dolayısıyla enerji planlamaları; bir ülkenin geleceğini, refahını ve aynı zamanda krizlerini de belirlemektedir. Bu anlamda, ülke enerji yönetimlerinin ileriye dönük planlama hatası yapma keyfiyetleri bulunmamaktadır. Hata yapıldığında bunun bedelinin çok ağır ödendiği görülmektedir.

Ülkemiz, kömür rezervleri bakımından zengin ülkeler arasında yer almasına rağmen; elektrik üretiminde kaynak kullanım davranışı bakımından, önemli ölçülerde farklılık göstermektedir. Sözü edilen ülkelerin tamamının, bir diğer yerli kaynağın ağırlıklı kullanımı söz konusu değilse, yerli kömürlerinin kullanımına yönelmiş oldukları görülmektedir.

Ülkemiz, toplam 9,3 milyar ton linyit rezervine sahip bulunmakta olup, kömür rezervlerinin büyüklüğü bakımından dünyada 11. sıradadır. Yine, yıllardır ihmal edilen aramalar ile yeni kömür yataklarının bulunup geliştirilmesi olasılığı yüksektir.

Linyit rezervlerimizin % 46'sını oluşturan Elbistan Linyit Havzasında, halen işletilmekte olan Elbistan Kışlaköy Açık İşletmesi rezervleri ile birlikte, ekonomik olarak üretilebilecek yaklaşık olarak toplam 4,3 milyar tona yakın linyit bulunmakta olup, bu miktar toplam 9450 MW gücünde termik santrallere karşılık gelmektedir.

Elbistan linyit rezervleri kalori olarak, 486 milyar metre küp doğal gaza karşılık gelmektedir. Yine doğal gaz ile mukayese edildiğinde, elektrik enerjisi üretimi amaçlı kullanılan linyitin maliyeti 67,3 \$/1000 m³ olmaktadır. Oysa doğal gazın yakıt olarak maliyeti, 280 \$/1000 m³ civarındadır. Dolayısıyla linyitin yakıt olarak maliyeti doğal gazın dörtte biri oranındadır. Elbistan havzasının doğru bir planlama yapılarak değerlendirilmesiyle, ülkemiz toplam 60 milyar dolar tasarruf sağlayacaktır.

Linyitle çalışan santrallerde çalışan sayısı, doğal gaz santrallerinde çalışanların 10 katıdır. Elbistan sahasında kurulacak santrallerde direkt olarak 20.000 kişi istihdam edilebilecektir. Bu sayıya madencilik sektörünün çarpan etkisi de eklenirse (bu oran direkt çalışan sayısının 12 katıdır) toplam istihdam açısından konunun önemi daha açık olarak anlaşılmaktadır.

Odalarımız, madenlerimizin kaynak kaybına neden olmadan rasyonel olarak değerlendirilmesi için havza madenciliğini savunmaktadır. Bu sayede, mevcut kaynağın tamamı değerlendirilecek ve tüketildiğinde yerine tekrar konulamayan madenlerimizden maksimum fayda sağlanacaktır. Bu nedenle, maden rezervlerimizin sınırlarının ve özelliklerinin tam olarak tespiti önem kazanmaktadır. Kaynak kaybı olmaması için de havza genelinde planlama ve işletmecilik zorunludur.

Elbistan havzasında çok geniş bir alana yayılan linyit rezervlerinin doğal sınırlar yerine yapay olarak yaratılmış sektörlere bölünmesi ve planlanması bu açıdan yanlış bir yaklaşımdır.

Geniş tarım arazileri altında bulunan kömürlerimizin değerlendirilmesi önemlidir; ancak bu çalışma yapılırken

tarım alanlarının da korunması, planlamanın buna göre yapılması da önemlidir.

Yine saha sınırlarının tam olarak belirlenmeden üretim projesi yapılması da çeşitli sorunlar yaratmaktadır. Bu çerçevede sahada kurulan ikinci termik santralin yer seçimi hatalı yapılmıştır. Söz konusu santral kömür rezervinin üzerine kurulmuş önemli miktarda kömür rezervinin üretilebilme imkânı engellenmiştir.

Afşin-Elbistan A-B santrallerinde yanma veriminin yükseltilebilmesi için kömürün kazana girmeden önce kalorifik değerinin yükseltilmesi, nem oranının ve kül içeriğinin azaltılması gerekmektedir. Santral işletmeciliğinde sürekliliğin önemli olduğu, ünitelerin uzun süreli ve sık sık devre dışı kalmasının işletme ekipmanlarının ömrünü kısalttığı anlaşılmaktadır. Elektrik üretim planlamasına ve işletme sürekliliğini sağlayacak yeterli sayıda ve nitelikte mühendislerin çalıştırılmasına özen gösterilmelidir.

Termik santrallerin tasarımı, kurulması ve işletmesinde, ülke içinde yeterli bilgi ve deneyim birikimi olduğu gözlemlenmiştir. Bu birikimin değerlendirilmesine özen gösterilmelidir.

Havza bazında planlamalar bir an önce yapılmalı, sektör bazında yapılacak çalışmalar bu doğrultuda değerlendirilmelidir.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında Elbistan havzasında bu güne kadar yapılan planlama hatalarından vazgeçilmelidir. Rezerv belirleme çalışmaları hızlıca sonuçlandırılmalı, havza sınırları net olarak belirlenmeli ve işletme projeleri bu doğrultuda yapılmalıdır. Kömür ocaklarını ve santralin çalışmalarını koordine edecek idari yapı, havzanın büyüklüğüne uygun hale getirilmeli, gerekli olan mühendis ve diğer teknik eleman ihtiyacı karşılanmalıdır. Havza kömürlerinin değerlendirilmesine yönelik araştırma geliştirme çalışmaları yörede bir AR-GE merkezi kurulmak suretiyle hızlandırılmalıdır. Havzanın planlaması bir an önce yapılmalı, kömür rezervleri bu doğrultuda değerlendirilmelidir.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası
TMMOB Kimya Mühendisleri Odası
TMMOB Maden Mühendisleri Odası
TMMOB Makina Mühendisleri Odası

